

Haņ Feidzi 54: Prātu izvērtēšana

韓非子54 • 心度

Cilvēku dabā ir ienīst darbu un mīlēt izklaides. Izklaidēs tiek atmesti pienākumi. Ja valdnieks atmet pienākumus, tad nav labas pārvaldes. Ja nav labas pārvaldes, tad iestājas haoss. Un tas, kurš valstī neizmanto apbalvojumus un sodus, noteikti nonāk strupceļā. Tāpēc, ja kāds vēlas gūt dižus panākumus, bet nespēj pielikt pūles, lai sasniegtu tautu, nevar cerēt uz ieguvumiem. Ja kāds vēlas uzlabot esošos likumus, bet nespēj mainīt esošos ieradumus, tad tautā ir nemieri un nevar cerēt uz kārtību. Tādējādi, pārvaldot tautu, nav “pastāvīga standarta”, tikai valdīšanas laikā tiek radīti likumi. Kad likumi mainās līdz ar laiku, tad ir kārtība. Kad pārvalde tiek pielāgota pasaules situācijai, tad ir panākumi. Tāpēc, ja tauta ir vientiesīši, tad, kontrolējot tos ar vārdiem, var labi pārvaldīt. Ja pavalstnieki ir zinoši, tos var savalgot tikai ar sodiem, tad viņi pakļaujas. Ja laiki mainās, bet pārvalde nemainās, tad valda haoss. Ja spējīgie pārvaldnieki savairojas, bet viņu kontrole nemainās, tad valsts novājinās. Tāpēc vieds cilvēks, pārvaldot tautu, maina likumus līdz ar laiku un pārstrukturē kontroli līdz ar cilvēku spēju attīstību.

夫民之性，惡勞而樂佚，佚則荒，荒則不治，不治則亂而賞刑不行於天下者必塞。故欲舉大功而難致而力者，大功不可幾而舉也；欲治其法而難變其故者，民亂不可幾而治也。故治民無常，唯治為法。法與時轉則治，治與世宜則有功。故民樸而禁之以名則治，世知維之以刑則從。時移而治不易者亂，能治眾而禁不變者削。故聖人之治民也，法與時移而禁與能變。

/Veronikas Pankratovas tulk.no senķīn.val./